

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 101/2024-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou Mgr. Andreou Ondriašovou, Námestie hraničiarov 18, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B5-39C/46/2020 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B5-39C/46/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní sp. zn. B5-39C/46/2020 **konať** bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré jej **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevychováje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. januára 2024 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznať finančné zadostučinenie 2 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou doručenou 7. septembra 2020 na Okresnom súde Bratislava V domáha určenia a spôsobu hospodárenia so spoločnou vecou menšinového spoluvlastníka (§ 139 Občianskeho zákonníka) proti žalovaným (súrodencom). Žalobu odôvodnila tým, že v dôsledku neusporiadaných vzťahov týkajúcich sa podielového spoluvlastníctva iného pozemku nemôže reálne vykonávať svoje vlastnícke práva k pozemkom, ktoré sú v jej výlučnom vlastníctve. V namietanom konaní sa písomné úkony vo vzťahu k stranám sporu začali vykonávať od 31. marca 2021 (vyjadrenie žalovaných) do 11. marca 2022 (replika sťažovateľky).

3. Dňa 1. júna 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov (tzv. nová súdna mapa), ktorým bol v čl. VIII zmenený aj zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvody súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“). Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. v znení účinnom od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva v agende predmetného konania z Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava IV.

4. Sťažovateľka namietala celkovú dĺžku konania v trvaní približne troch rokov a štyroch mesiacov a zreteľná je len expedícia výziev na vyjadrenie sporovým stranám. Podľa jej názoru namietané konanie nie je právne a ani skutkovo zložité a rozhodovanie o žalobách spoluvlastníkov týkajúce sa hospodárenia so spoločnými nehnuteľnosťami je štandardnou vecou, ktorá patrí do rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Na podporu svojej argumentácie odkazuje na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 688/2014, podľa ktorého: *„Ani právne či skutkovo náročný spor nesmie trvať neprímerane dlhú dobu.“* Argumentuje, že súd dosiaľ nenariadil žiadne pojednávanie a ani len predbežné prejednanie sporu.

II.

Posúdenie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 101/2024 zo 6. marca 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. Mestský súd vo vyjadrení uviedol, že predmet sporu je zložitý na posúdenie, lebo listinné dôkazy sú zažurnalizované na 350 stranách. Dĺžku konania ospravedlňoval nadmernou zaťaženosťou súdneho oddelenia, vybavovaním prednostnej agendy a zmenou zákonného sudcu. Zároveň poznamenal, že termín pojednávania zákonný sudca nariadil (15. marca 2024) v lehote piatich mesiacov od pridelenia veci (25. októbra 2023).

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania sporovej strany a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd [obdobne ako

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)] prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP z 30. 3. 2023 vo veci Roth Neved'alová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11, obdobne nález sp. zn. IV. ÚS 465/2022).

8. Predmetom namietaného konania je rozhodnutie súdu o určení spôsobu hospodárenia so spoločnou vecou menšinového spoluvlastníka (medzi súrodencami). Konanie patrí medzi štandardnú agendu všeobecných súdov. Aj napriek tomu, že ústavný súd uznáva istú skutkovú a právnu zložitost' veci, neakceptoval argumentáciu mestského súdu týkajúcu sa zložitosti veci obsiahlym spisovým materiálom. Mestský súd pri posúdení veci vychádza výlučne z listinných dôkazov.

9. V správaní sťažovateľky neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne prispeli k celkovej dĺžke konania. Ústavný súd môže sťažovateľke vytknúť, že v priebehu namietaného konania sa nepokúsila upozorniť na prieťahy v konaní aspoň písomnou či telefonickou urgenciou. Uvedené skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri priznaní primeraného finančného zadost'učinenia (porov. III. ÚS 623/2022).

10. Ústavný súd hodnotil celkovú dĺžku konania od podania žaloby (7. septembra 2020) v trvaní troch rokov a siedmich mesiacov. Okresný súd v počiatočnej fáze konania, v rámci ktorej prevažovali úkony súdu v písomnej forme, konal približne jeden rok. Od 11. marca 2022 až do 25. októbra 2023, keď došlo k zmene zákonného sudcu, bol opäť súd nečinný približne jeden rok. Prvý termín pojednávania bol nariadený po takmer troch rokoch od podania žaloby. Z uvedeného je evidentné, že súd nepostupoval v namietanom konaní plynulo. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (III. ÚS 704/2022). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (čl. 17 Civilného sporového poriadku). Ústavný súd prihliadol aj na judikatúru ESLP, podľa ktorej dĺžka konania na jednom stupni by rozhodne nemala presahovať obdobie troch rokov (rozsudok z 20. 6. 2006 vo veci Obluk proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 69484/01).

11. Ústavný súd prihliadol aj na to, že namietané konanie spadá do obdobia nepriaznivej pandemickej situácie, ktorá si vyžiadala obmedzenia, a tým prispela k celkovej dĺžke konania (od marca 2020). Aj napriek tomu, že konanie nespadá do prednostnej agendy súdu, ústavný súd považoval za preukázané, že minimálne v období od 14. mája 2021 do 25. novembra 2021 a od 22. februára 2022 dosiaľ súdu nič nebránilo v tom, aby v namietanom konaní pojednávanie nariadil. Aj napriek nepriaznivej pandemickej situácii je nenariadenie termínu pojednávania od podania žaloby ústavné neakceptovateľné (III. ÚS 635/2022). Podľa rozhodovacej činnosti ústavného súdu aj v čase pandémie musia byť chránené základné ľudské práva a slobody, a preto ani nepriaznivá epidemiologická situácia nemôže ohroziť právne záruky sťažovateľky na právoplatne rozhodnutie veci (III. ÚS 573/2021).

12. Mestský súd ospravedlňoval dĺžku namietaného konania nadmernou zaťaženosťou súdneho oddelenia, vybavovaním prednostnej agendy a zmenou zákonného sudcu. Ústavný súd rozumie, že nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či zákonného sudcu (III. ÚS 391/2020). Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou

musí konštatovať, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter.

13. Súdny spor v trvaní troch rokov a siedmich mesiacov vybočil z rámca požiadavky dosiahnutia právoplatného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote. Ústavným súdom posúdené okolnosti odôvodňujú, aby vyslovil porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. Z vyjadrenia mestského súdu vyplýva, že dosiaľ vo veci meritórne nerozhodol. Aj napriek tomu, že v konaní bol nariadený termín pojednávania na 29. apríl 2024, ústavný súd doplnil ochranu aj o uloženie príkazu vo veci konať bez zbytočných prietahov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), keďže vec nie je právoplatne skončená.

III.

Primerané finančné zadost'učinenie a náhrada trov konania

15. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie finančného zadost'učinenia 2 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad bez pochybnosti ide aj v preskúmvanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania (určenie a spôsob hospodárenia so spoločnou vecou menšinového spoluvlastníka), povahu a význam dotknutých práv (procesné postavenie žalobkyne), namietanú dĺžku konania (v trvaní troch rokov a siedmich mesiacov), správanie sťažovateľky, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadost'učinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023). Ústavný súd vzhľadom na všetky tieto okolnosti považoval za spravodlivé priznať sťažovateľke 1 500 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

16. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené

v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje 713,96 eur.

17. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2024

Peter Molnár
predseda senátu